

Osman Çeviksoy'un Hikâyelerinin Türkçe Öğretim Programında Yer Alan On Kök Değer Açısından İncelenmesi

Musa Kaya* , Şemsinur Arıcı**

Makale Geliş Tarihi: 20/07/2022

Makale Kabul Tarihi: 07/11/2022

DOI: 10.35675/befdergi.1146046

Öz

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirilmiş olup Osman Çeviksoy'un hikâyelerini 2019 Türkçe Öğretim Programında yer alan on (10) kök değer açısından incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada veriler doküman analizi yöntemi ve içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiş, sıklık açısından değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Yapılan araştırmaya göre Osman Çeviksoy'un hikâyelerinde en çok kullanılan kök değer sevgi (f=147) olup sırasıyla yardımseverlik (f=131), saygı (f=102), sorumluluk (f=94) ve öz denetim (f=46) değerleri eserde en çok yer alan değerler olmuştur. Bunları sabır (f=39), dostluk (f=38), dürüstlük (f=33), vatanseverlik (f=20) ve adalet (f=17) değerleri takip etmiştir. Eserde en çok kullanılan kök değer sevgi, en az yer alanlar ise adalet ve vatanseverlik değerleridir. Alanda yapılan çalışmalar ve elde edilen bulgulardan hareketle Osman Çeviksoy'un hikâyelerinin değerleri açısından zengin bir niteliğe sahip olması dolayısıyla bu eserlerin değerler eğitimi sürecinde yararlanılabilecek önemli kaynaklar arasında yer aldığı kanısına varılmış, bu eserlerin özellikle ortaokul düzeyindeki öğrenciler tarafından okunabileceği ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değerler eğitimi, Osman Çeviksoy'un hikâyeleri, on kök değer.

An Analysis of Osman Çeviksoy's Stories in Terms of Ten Root Values in the Turkish Curriculum

Abstract

This study was carried out with a qualitative research approach and was conducted to examine Osman Çeviksoy's stories in terms of ten (10) root values in the 2019 Turkish Curriculum. In the study, the data were analyzed by document analysis method and content analysis technique, evaluated in terms of frequency and interpreted. According to the research, the most used root value in Osman Çeviksoy's stories is love (f=147), and benevolence (f=131), respect (f=102), responsibility (f=94) and self-control (f=46) values, respectively. were the most common values in the work. These were followed by the values of patience (f=39),

* Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Bayburt, Türkiye, musakaya@bayburt.edu.tr ORCID: 0000-0001-6600-6753

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Bayburt Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Bayburt,

Türkiye, semsinuarici@gmail.com ORCID: 0000-0002-7614-185X

Kaya, M., & Arıcı, Ş. (2022). Osman Çeviksoy'un hikâyelerinin Türkçe öğretim programında yer alan on kök değer açısından incelenmesi. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(36), 1439-1472.

friendship (f=38), honesty (f=33), patriotism (f=20) and justice (f=17). The most used root value in the work is love, the least common values are justice and patriotism. Based on the studies carried out in the field and the findings obtained, it was concluded that Osman Çeviksoy's stories are among the important sources that can be used in the values education process, since the stories of Osman Çeviksoy have a rich quality in terms of values, and it has been stated that these works can be read by students at the secondary school level.

Keywords: *Values education, Osman Çeviksoy's stories, ten root values.*

Giriş

Sosyal bir varlık olan insan, üstlendiği rollere göre toplumdaki diğer bireylerle çeşitli şekillerde iletişim kurmaktadır. Bu iletişim şekilleri bireylerin toplumdaki saygınlık, unvan ve görevlerine bağlı olarak değişmektedir. Ayrıca bireyler mensubu oldukları millet veya kültürün kendine özgü değer yargılarına uygun şekilde hareket ederek toplumsal hayattaki yerlerini almaktadırlar. Tarihsel süreçte din, coğrafya, kitlesel olaylar ve geleneklerin şekillendirdiği toplumsal değer yargıları insanların davranışlarını yönlendirdiği gibi toplumların da düzenini sağlayan önemli kurallar bütünüdür. Bu doğrultuda her toplum kendine özgü değerlere göre eğitim sistemini düzenleyerek kültürel yapının sonraki nesillere aktarılmasını sağlar.

“Üstün nitelik, kıymet, meziyet” anlamlarına gelen değer bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü ya da karşılık olarak tanımlanır (URL 1, 2022). Toplum ve insan için önem verilen soyut veya somut unsurlar, bireyin kişilik özelliklerini şekillendirip davranışlarına yön verirken aynı zamanda toplumu da belirli kabuller ve retler etrafında bir araya getirerek insanları bir yığın olmaktan kurtarmakta, onları belirli amaç ve inançlar çerçevesinde birleştirmektedirler. Zira insanlar bireysel veya toplumsal düzeyde çeşitli inanış ve değer yargılarına göre hareket etme ihtiyacı duyarlar. Bu ihtiyacın bireysel boyutu resmi olmayan ortamlarda daha çok aile ve yakın çevrenin etkisiyle gelişmeye başlarken daha sonra bireyin toplumsal kimliğini kazanmaya başlamasıyla birlikte örgün eğitim sürecinde planlı bir biçimde geliştirilir. Türkiye’de de Millî Eğitim Bakanlığı örgün ve yaygın eğitimde bireylerin hangi değer yargıları ile yetiştirilmesi gerektiği ile ilgili düzenlemeler yapmıştır. Önceki Türkçe öğretim programlarında doğrudan bir değer zikredilmeksizin öğrencilerin millî ve evrensel değerlere uygun yetiştirilmesi gerektiği belirtilirken 2019 Türkçe Öğretim Programı’nda değerler eğitimi “kök değerler” başlığı altında verilmiş, böylece “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” değerlerinden oluşan on temel değer aktarılması “Değerlerimiz” temasıyla da desteklenmiştir (Kaya, 2012; Millî Eğitim Bakanlığı, 2019, s.4).

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ders kitaplarının ve kitaplarda bulunması gereken metinlerin özellikleri sıralanmış; ders kitaplarında yer alacak bir metnin alanda yeri olan yazarların eserlerinden, edebî ve kültürel değer taşıyanlarının alınması gerektiği ifade edilmiştir (MEB, 2019, s.18). Bu doğrultuda öğrencilerin ders

kitapları dışında okuyacakları metinlerde bulunması gereken özelliklerin de ortaya konulduğu söylenebilir. Ancak hazırlanan ders kitapları ya da kültür/edebiyat kitaplarının tamamında değerlere yer verildiğini ve değer eksensiz hazırlanmış olduğunu söylemek güçtür. Deniz ve Karagöl (2018, s. 246) tarafından yapılan araştırmada incelenen ders ve etkinlik kitaplarında değerlerin dağılımında bir denge olmadığı, değerlerden birçoğuna fazla yer verilirken bazılarında ise çok az yer verildiği, hatta hiç yer verilmeyen değerlerin bulunduğu ifade edilmiştir.

Değer yargılarının zamanla değişmesi kaçınılmaz olsa da milletleri diğer toplum veya kültürlerden ayıran temel unsurların korunması ve kültürel devamlılığın sağlanması ihmal edilemez bir öneme sahiptir (Kirschenbaum, 1992). Bu doğrultuda değerlerin öğretim programlarında yer alması ve yaşantı hâline getirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Değerlerin okullarda öğretilmesi değerler eğitimi olarak tanımlanmaktadır. Değerlerin sosyal etkileşimle birey ve grupların rol model olmasıyla kazandırıldığını belirten Er (2021, s. 58), kendi kişiliğimizde oluşmamış ya da varlığını kendimizde hissetmediğimiz bir değer çocuklarda var olması için girişilen eğitimin hedefine ulaşmasının güç olduğunu ifade etmektedir. Okullarda değerler eğitimi sadece kitaplardan değil, öğretmenlerden öğrenilebilir ya da modellenilebilir. Ayrıca öğrencilere okutulacak eserlerin de değerler eğitimi açısından yetkin olması gerekmektedir. Sınıf seviyelerine uygun masal ya da hikâyeler seçilerek bu hikâyelerdeki değerler öğrencilere aktarılabilir.

Hikâye (öykü), gerçek ya da gerçeğe yakın olayları anlatan kısa yazılara denilmektedir. Çocukların ruh dünyalarında izler bırakan türlerden olan hikâyeler onların masallardan sonra buldukları, kahramanlarını örnek aldıkları, hatta okuduklarını hayata uygulamaya çalıştıkları bir edebî tür olması bakımından çok önemlidir. Günümüzde hikâye yerine "taklit etmek, benzetmek" anlamlarına gelen öykü kelimesinin kullanıldığını belirten Arıcı (2018, s. 107), öykünün Yunus Emre'nin şiirine kadar giden bir geçmişi olduğunu ifade etmekle birlikte anlam zenginliği yönünden tüm yönleriyle hikâyeyi karşılamadığını vurgulamaktadır. Tonga'ya göre "Arapça ha-ke-ve kökünden türeyen ve "taklit etmek, bir nesneye benzetmek, nakletmek, nakil" gibi ilk anlamlara gelen hikâye, yüzyıllardır tahkiye dünyamızdaki vak'aya dayalı edebî türleri/formları kapsayan bir kelime" olarak bilinmektedir. Hikâyenin kelime olarak girift ve kapsayıcı olduğunu belirten Tonga, Servet-i Fünûn yazarlarından Halit Ziya Uşaklıgil'in geleneğe uyararak "Hikâye" adlı eserinde hikâye kelimesini "roman" karşılığında kullandığını ifade etmektedir. Ona göre hikâye kelimesi batı dillerinde pek çok kelime veya kelime grubu ile karşılanmaktadır. Sözlük ve ansiklopedilerde hikâye kelimesine karşılık olarak bazen birbirine çok yakın, bazen de uzak tanımlamalar yapıldığını belirten Tonga bu tanımlamalarda, hikâyenin diğer edebî tür veya formlarla farklı/benzer yönleri, doğu ve batı edebiyatlarındaki tarihî gelişimi, yapısı... gibi özelliklerin göz önüne alınmadığı için tekrarlara düştüğünü ifade etmektedir. Öykün- fiil kökünden türetilen öykü kelimesinin ise, hikâye kelimesine karşılık olarak kullanılmaya başladığını bu iki kelimenin anlamdaş kelimelere örnek gösterilmesine rağmen, iki

kelimenin özellikle son dönem Türk edebiyatında farklı anlamlar yüklenerek kullanıldığı Tonga (2008, s.378) tarafından vurgulanmaktadır.

Çocuğun içinde doğup büyüdüğü ve yaşadığı ortamı tanımasına imkân tanıyan bir tür olan öykü aracılığıyla çocuğun içinde yaşadığı topluma uyum sağlaması da gerçekleşmektedir (Şimşek, 2005, s. 93). Bu nedenle çocuklar için yazılan bu türdeki eserlerin içeriklerinin toplumsal ve evrensel değerleri içermesi yetiştirilmekte olan neslin istendiği gibi yetiştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Türk halk hikâyeleri ve diğer edebi ürünler kültürün nesilden nesle aktararak günümüze ulaştırılmasında önemli bir yere sahiptir. Bu bakımdan değer aktarımının gerçekleştiği hikâyelerin çocukları eğitmedeki rolü ve önemi büyüktür. Ayrıca edebiyat kültürü edinmiş bireyler yetiştirebilmek için çocuklara ilköğretim yıllarından başlayarak nitelikli sorumlulukların verilmesi gerektiğini belirten Sever (2015, s. 88), çocuk edebiyatı ürünlerinin sorgulayan, tartışan, bilime, sanata saygı duyan, bilişsel ve duyuşsal boyutlarıyla dengeli, duyarlı bireylerin yetiştirilmesi sürecinde önemli bir rolü olduğundan yola çıkılarak oluşturulması gerektiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla hikâyeler gerek yeni neslin edebi ve kültürel açıdan yetkin olarak yetişmesinde gerekse toplumsal normların çocuklara öğretilmesinde önemlidir. Bu nedenle hikâyelerde öğreticilik mecburiyeti olmasa da içinde yaşadığı topluma karşı sorumluluk taşıyan yazarların eserlerini bu hassasiyetle ortaya koymaları gerekmektedir.

Bu araştırmada hikâyeleri incelenen Osman Çeviksoy, çeşitli dergilerde yazıları yayımlanan bir öğretmen yazar olup 2006 yılında öğretmenlikten emekliye ayrılmıştır. Öğretmenlik sürecinde yaptığı gözlem ve deneyimlerinin de katkısıyla ortaya koyduğu düşünülen eserleri Anadolu insanının çeşitli dönemlerdeki durumunu ortaya koyması bakımından önemlidir. Osman Çeviksoy, eserlerinde dili kullanırken uzun cümleler kurmaktan kaçınıp açık, anlaşılır ve kısa cümleler kurmuştur (Bulgan, 2016). Eserlerindeki tasvir ve betimleme gücü ile yazarın üslubu ile hikâyelerdeki içeriğin okuyanlarda iz bırakmaktadır. Osman Çeviksoy'un hikâyelerinde ütopyik mekânlara, hayal ürünü olaylara tesadüf edilmediğini ifade eden Gökçehan (2014), hikâyelerine kahraman olarak seçilen kişilerin hayatın içinden, sıradan insanlar olduğunu, onun Türk hikâyeciliğinde müstesna bir yere sahip olmayı hak ettiğini belirtmektedir.

Osman Çeviksoy'un Almanya'da Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretmeni olarak görev yaparken yazdığı hikâyeleri Anadolu'dan Almanya'ya çalışmaya giden Anadolu insanının içine düştüğü hasretten başka Alman insanı ile yaşam ve zihniyet farklılığından doğan büyük şaşkınlığının soğukkanlı bir üslupla aktarıldığını ifade eden Akça (2015), Almanya'daki birinci ve ikinci kuşak Türklerin bu hikâyelerle kayıtlara girdiğini belirtmektedir. Ayrıca Çeviksoy'un hikâyelerindeki kahramanlardan bazılarının lakaplarıyla birlikte anılmasının gerçekte de Anadolu köy yaşamındaki bir durum olması sebebiyle eserlere gerçeklik algısı verdiğini belirten Bekçibaşı (2017) eserlerde yer yer başvurulan ironik anlatım ve kullanılan devrik

cümlelerin de onun hikâyelerindeki duygu ve düşüncüyü okura daha etkili bir şekilde hissettirmesine olanak verdiğini ifade etmektedir.

Osman Çeviksoy'un hikâyeciliğini "arkası yarın hikâyeciliği" olarak ifade eden Tepealtı (2018), hayatın geçiş dönemleriyle ilgili unsurların birbirini takip eden hikâyelerde yer aldığını ve halk kültürünün de hikâyelere yansıdığını belirtmektedir. Osman Çeviksoy'un işlediği millî ve dinî temalarda didaktik bir yol izlediğini, hikâye ve romanlarında millî, manevi ve kültürel değerlerin iç içe geçerek işlendiğini; bu değerlerden birini eserlerinin merkezine koyup diğerini ötekileştirmedeğini ifade eden Bağcı (2019), millî, manevi ve kültürel değerlerin bir madalyonun iki yüzü gibi olup yan yana durması gereken ve birbirini tamamlayan öğeler olduğunu vurgulamaktadır.

Edebi eserler; bireylerin dilin inceliklerine vâkıf olmaları, okuma alışkanlığı kazanmaları ve zamanı verimli geçirmeleri dışında özellikle çocukların yetiştikleri topluma uyum sağlamaları, toplumun değer yargılarını öğrenerek kişiliklerinin gelişimi açısından önemli kaynaklardır. Osman Çeviksoy'un eserlerini değerler eğitimi ya da on kök değer açısından inceleyen herhangi bir çalışmaya Google Akademik, YÖK Tez, Dergipark vb. ortamlarda yapılan alanyazın taramasında ulaşılamadığı için araştırmanın yapılmasına karar verilmiştir. Dolayısıyla yapılan bu araştırma ilk olması bakımından değer taşımaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma Osman Çeviksoy'un hikâyelerini 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan on kök değer açısından ("adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik") incelemek ve değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı tercih edilmiştir. Nitel çalışmada araştırmacı kendi gözünden araştırdığı konuyu ortaya koyar (Ocak ve Olur, 2019, s.19), ve nitel araştırma büyük ölçüde araştırmacının elde ettiği verileri yorumlamasına bağlıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.97). Nitel çalışmalarda gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi farklı kaynaklardan elde edilen büyük miktardaki veriler önce incelenerek kodlanır ve sonra kodlamalar dikkate alınarak sentezlenerek bulgulara ulaşılır (Büyüköztürk vd., 2019, s.258).

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından hazırlanan değer inceleme formu ile toplanmış, doküman incelemesi ve içerik analizi teknikleriyle de analiz edilmiştir. Nitel çalışmalarda önemli bir veri kaynağı olan doküman analizi tekniği önceden oluşturulan kayıt ve belgelere dayalı veri toplamaktır (Ocak, 2019, s.

242). Doküman araştırma öncesi elde mevcut olan herhangi bir şey demektir (Merriam, 2018, s.131). Nitel araştırmalarda önemli bir veri kaynağı olan doküman analizi tekniği önceden oluşturulan kayıt ve belgelere dayalı veri toplamaktır (Ocak, 2019, s. 242). Doküman analizinde yazılı kaynaklar, kitaplar, dergiler, fermanlar, anılar, makaleler vb. ile görsel malzemeler toplanıp incelenebilir (Sönmez ve Alacapınar, s.109).

Verilerin Analizi

Nitel verilerin analizi, aşırı yüklem ve kapsamlı/indirgenmemiş metinlerin analizi esnasında ortaya çıkan olası yanlılığa ilişkin önlem alırken, temelde tutarlı sonuçlar ortaya koymak için veriyi özetleyerek sıralayan gösterimlere dayanmaktadır (Miles ve Huberman, 1994; s.141). Nitel araştırmalar belirli bir konuyu çeşitli bakış açılarıyla ele alıp derinlemesine anlamak (Akkaş Baysal ve Hocoğlu, 2019, s.126) amacıyla yapılmaktadır. Nitel araştırmalarda okunan veriler kodlara ve kategorilere ayrılarak sonuçlara ulaşılır. Miles-Huberman modelinde nitel analiz üç aşamada (verilerin azaltılması, sunulması ve sonuçların biçimlendirilmesi) eş zamanlı olarak gerçekleşmekte ve tümleşik bir hâlde (Baltacı, 2017, s.9) yapılmaktadır.

Bu araştırmada Osman Çeviksoy'un hikâyeleri öncelikle araştırmacılar tarafından okunmuş, daha sonra eserler 2019 Türkçe Öğretim Programında yer alan on kök değer açısından taranmıştır. Eserlerde yer verilen değer ifadeleri kategori ve temalara göre sınıflandırılarak kullanım sıklıkları belirlenmiştir. Daha sonra ise elde edilen veriler uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilerek adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik başlıkları altında sunulmuştur.

Çalışma Materyali

Bu araştırmada Osman Çeviksoy'un aşağıdaki hikâyeleri incelenmiştir:

Beyaz Yürüyüş, Akçağ Yayınları, Ankara, 2012 (6.Baskı), Tutuklu Yürek, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011 (4.Baskı), Ağlamak Yasak, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011 (3.Baskı), Duvarın Öte Yanı, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011 (2.Baskı), Kar Yağar Gül Üstüne, Akçağ Yayınları, Ankara, 2015 (6.Baskı), Derdimi Gül Eyledim, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011 (2.Baskı), Geriye Hüzün Kalır, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011(2.Baskı), Sana Seni Anlatmak, Akçağ Yayınları, Ankara, 2013 (4.Baskı), Aklıma Yıldız Düştü, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011, Karanlıkta Ses Gibi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011, Seninle Bin Yıl, Akçağ Yayınları, Ankara, 2015, Yarın Diye Diye, Akçağ Yayınları, Ankara, 2015, Böyle Bir Baba, Akçağ Yayınları, Ankara, 2020, Sevgiden Ötesi Var, Akçağ Yayınları, Ankara, 2022.

Geçerlilik güvenirlilik

Bu araştırmada uzman görüşlerinden hareketle araştırmanın güvenirliliğini sağlamak değerlere verilen kodlar bir alan uzmanı tarafından uyum açısından kodlanıp kontrol

edilmiştir. Miles ve Huberman (2019) tarafından önerilen formülün uygulanmasıyla araştırmacılar arasındaki uyumun % 90 oranında olduğu tespit edilmiştir. Ardından araştırmacı eserin kalanında geçen değerleri kodlamaya devam etmiştir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmada elde edilen bulgular tablolarla sunulmuş, değerlere ait örnekler alıntılar hâlinde verilmiştir.

Tablo 1.

Osman Çeviksoy'un "Beyaz Yürüyüş" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	1	14	... <i>Madem niyetlenip yola çıktın, ne diyebilirim.? "Sen de onu şikâyet etmezsen suçlu duruma düşersin." dediler, ben de seni şikâyete gidiyorum. Elbet herkes hakkını arayacak. Bütün bunlar başka benim teklifim başka.</i> "dedi. "Vallahi öyle bir niyetim yok (s.14).
dostluk	6	32, 57, 60, 68, 69, 72,	... <i>"Beni kardeş bil Seyit." diyorum. "Arkadaş bil, dost bil..." Dudaklarını sıkıyor, başını sallıyor yavaş yavaş. "İçini kemiren ne varsa anlat... Rahatlırsın, diyorum." Acı bir gülümseme doluyor gözlerine, kayboluyor (s.60).</i>
dürüstlük	3	14, 15, 93	... <i>Öyle içten, öyle dostça konuşuyordu ki etkilenmemek mümkün değildi. Gece bekçisi Şakir "Bu çocuk bugüne kadar bana kötülük yaptı mı?" diye düşündü. Bulamadı. Allah'tan korkardı, yaptı diyemezdi. Hem altı tane kız büyütmüş, dördünü gelin etmişti, Birinden birine kötü gözle baktığını bilmezdi. (s.15).</i>
öz denetim	3	19, 21, 96	... <i>On yedi senedir ağzına tek sigara koymadığını da sözlerine ekliyor. "Bırakamadım ben." diyor öteki. Beriki yarı şaka yarı ciddi: "Nefsine hâkim değilmişsin." Diyor. Nefsine hükmetmesini bilen insanın istedikten sonra mutlaka bırakabileceğini tekrar ediyor. Öteki boynunu büküyor. İki ihtiyarın konuşmalarına dikkatle kulak veren babamın yüzüne bakıyorum. On yedi senedir ağzına tek sigara koymayan ihtiyarın tarafını tutuyor. "Tabi ya, doğru söylüyor." diyor, yalnız benim duyabileceğim bir sesle. "Nefis meselesi bu, istesem bugün bırakırım ben..."(s.21).</i>

sabır	1	59	...Ne dayanabilir?" diye soruyorum kendi kendime. "Bu zavallı beden, bu talihsiz yürek, bu koyu karanlığa, bu ağır işkenceye ne kadar dayanabilir? Dünyaya bir ucundan tutunmayınca insan ne kadar yaşayabilir?" Yine içim burkuluyor. "Anlatsa rahatlar." diye düşünüyorum (s.59) .
sevgi	8	28, 32, 62, 77, 83, 85, 92, 121	...İnsan yarım yürekle yaşayabilir mi? Oğlum yüreğimin yarıstıydı benim ve artık yüzlerce kilometre uzaktaydı benden. Sordum, soruşturdum, buldum adresini. Atladım gittim ... Beni görünce "baba" diye bağırdı sevinçle. Koştı, geldi kucağıma. Bağırma bastım, öptüm, kokladım... (s.62).
saygı	11	11, 13, 15, 16, 29, 30 , 65, 66, 77, 79, 95	...Giderek bütün öğretmenlerle ölçülü, samimi, kesinlikle laubali olmayan yakınlıklar kurdun. Bayanlardan çoğunun arkadaşlığını kazandın. Hemen herkes senden saygıyla söz ediyordu (s.66).
sorumluluk	10	17, 23, 26, 28, 35, 49, 52, 65, 94, 102	... O ki: ben şehir yerlerde okurken, gece uykusunun en tatlı yerinde kalkar, avluya akşamdan hazırladığı odunu eşeğe yükler, şehre getirir, satar, aldığı paranın hepsini bana harçlık olarak bırakır, karnımı dahi doyurmadan geri dönerdi. Fakir olduğu hâlde yaban ellerde aç açık koymadı beni... Dünyanın en büyük adamının bizim için yaptıkları birer birer gözümün önünde geçiyor (s.26).
vatanseverlik	1	27	Bu tabloları yaşanmış kahramanlık hikâyeleri ile öylesine etkili kılacak ki kardeşlerimin yüreklerine oluk oluk vatan sevgisi akacak (s.27).
yardımsızlık	9	14, 17, 18, 19, 35, 77, 78, 114, 115	Gece bekçisi Şakir'in gönlü, Fazl'ın en güzel duygularla kendisine yardım etmek istediğinden yüzde yüz emindi. Aklı "acaba" diyordu. Bir art niyeti, ince bir hesabı olamaz mı?"(s.14)

Tablo 1'e göre Osman Çeviksoy'un "Beyaz Yürüyüş" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer saygı ($f=11$) değeridir. Bu değeri sorumluluk ($f=10$), yardımsızlık ($f=9$), sevgi ($f=8$) ve dostluk ($f=6$) takip etmektedir. Diğer değerlere ait bulgular ise dürüstlük ve öz denetim ($f=3$), adalet, vatanseverlik ve sabır ($f=1$) adet olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2.

Osman Çeviksoy'un "Tutuklu Yürek" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	-	-	
dostluk	2	71, 100	...Aynı çatı altında büyüdüğümüz ilk çocukluk yıllarımızı, kavgalarımızı, kıskançlıklarımızı, bir yaş büyük olduğum için her iyi konuda bana tanınan öncelikleri, ona yapılan haksızlıkları, sonra çatılarımızın ayrılmasına rağmen birbirimizden ayrılmayışımızı, köyün öteki çocuklarına karşı birbirimize hep arka çıkışımızı, mal güderken çimdiğimiz dereleri, soğuk su başlarında daldığımız oyunları, ekin beğçisinden birlikte yediğimiz dayakları, ortak yönlerimizi, ayrılan yönlerimizi düşünüyorum. (s.100).
dürüstlük	3	24, 52, 54	Dede o kadar çok konuşuldu ki, uzak semtlerde Dede'yi taniyanların, onu gıyabında sevenlerin sayısı' hayli kabardı. Adamın çalışkanlığı, temizliği, çocuklarla olan samimiyeti, yumuşak başlılığı her şeyden önce insana güven veriyordu(s.52).
öz denetim	9	18, 21, 35, 51, 55, 73, 78, 89, 119	...Karar verdikten sonra işe nereden başlayacağımı, neleri hangi sıraya göre yapacağımı tespit için günlerce bu tepede akşamladım. Planlar yaptım. Beğenmedim yeni planlar yaptım. Sonunda "Bismillah" dedim, dört elle sarıldım işe (s.73).
sabır	8	38, 49, 66, 78, 89, 96, 101, 102	... Sabaha kadar sabret, dedi. Oğlum korkuyu yenmiş, suskunluğu yıkılmıştı. Bir gece değil, bin gece daha sabredebilirdim, Hani düğünlerde, bayramlarda geldiğin zamanlar baban, sen, ben, konuşa konuşa sabahlardık ya, işte aynen öyle oldu (s.66).
sevgi	15	23, 27, 47, 50, 52, 54, 73, 74, 79, 80, 95, 113, 115, 121, 131	... Yaşlı yabancıyı, çok geçmeden bizim çocuklar, hanımı sevdiler. "İyi ki kovmadık." demeye başladılar. Sonra köylü sevdi. Bir kere konuşan, onu bir kere dinleyen, "Adamın ağzından bal akıyor." Dedi (s.113).
saygı	14	46, 49, 51, 53, 56, 64, 82, 95, 96, 101, 109, 112, 118, 130	... Belediye otobüsünde kimsenin gönlünü kırmıyorum. Güler yüzle yer veriyorum yaşlılara. Boşalan oturakları kollayın bayanları buyur ediyorum. En yumuşak, en ince hareketlerle sesimin en tatlı tonuyla önümdekilerden izin isteyip iniş kapısına yaklaşıyorum. Kimseyi tepelemeden, kimseyi incitmeden, herkese saygılı bir yolculuk yaptığıma inanarak... (s.118).
sorumluluk	10	25, 46, 51, 64, 66, 76, 79, 97, 115, 116	...Zamanla büyük sorumluluklar yüklenmişiz, dedi. Olmuyor... Dağlara kaçmakla olmuyor efendim... Ancak buraya kadar karşı durabildim kendime. Siz temiz yürekli iyi insanlarsınız. Gitmek zorundayım efendim. Büyük sorumluluklar büyük kentlere çekiyor beni. Mecburum... (s.116).

vatanseverlik	-	-	
yardımsızlık	16	20, 23, 26, 33, 34, 36, 45, 54, 73, 88, 95, 97, 99, 129, 130, 133	... <i>"Bakın yavrum, babanız var mı?" diye çocukları koşturdum. Çocuklar dönmeyince geldiğini anladım. Elimin işini bırakıp ben de vardım yanlarına. Öteki şehircilerle birlik olup kamyon tutmuşlar. Baktım kamyonun yalnız başına tohumluk buğday çuvallarını indiriyor. Yorulmuş, terlemiş, adamlık hâli kalmamıştı. "Sen şöyle geri dur." dedim. Çuvalları ben indirdim. Eve ben taşıdım. (s.129).</i>

Tablo 2'ye göre Osman Çeviksoy'un "Tutuklu Yürek" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer yardımsızlık ($f=16$) değeridir. Bu değeri sevgi ($f=15$), saygı ($f=14$) sorumluluk ($f=10$), öz denetim ($f=9$), sabır ($f=8$), dürüstlük ($f=3$), dostluk ($f=2$) takip etmektedir. Bu eserde adalet değerine ait bir bulgu rastlanmamıştır.

Tablo 3.

Osman Çeviksoy'un "Ağlamak Yasak" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	1	51	... Gerçi büyük caddeler üzerinde köpek tuvaletleri vardı ama köpek bu, tuvalete kadar beklemeyi akıl edemiyor, canının istediği yere bırakıyordu. Yere tüküren, arabasının küllüğünü rast gele boşaltan insana bilmem kaç mark ceza yazıldığı hâlde köpeğini ortalığa pisletenlere ceza yazılmayı tuhaftı (s.51).
dostluk	-	-	-
dürüstlük	-	-	-
öz denetim	1	15	... Adam, iradesine sahiptir. Adam dişini sık sık, gönlünü yumruklaya yumruklaya, acıyla yutkuna yutkuna iradesine sahiptir. Ağlamaz. Bir baba olarak, aile reisi olarak, hiç değilse şu an, karısının, çocuklarının gözleri önünde. Adam iradesine sahip... Ağlamak yasaktır (s.15).
sabır	-	-	-
sevgi	11	10, 14, 17, 30, 42, 46, 50, 52, 53, 74, 109	... Beni görünce koşmaya başladı. Ama nasıl koşuyor; felâketten sığınağa koşar gibi, doludizgin, delice... Bahçe girişinde karşıladı beni. Soluk soluğaydı. Yanakları, burnu soğuktan kızarmıştı. Gözleri sevinçle gülüyordu. Mutluydu (s.17).
saygı	5	14, 17, 30, 47, 92	...Hoş geldin öğretmenim, deyip elimi öptü. Dayanamadı, sarıldı bana. Uzun süre bırakmadı. Uzun sürmüş ayrılıklardan sonra iki oğlumun sarılıp "Babacığım,

			<i>canım babacığım!" deyişleri gibi "Öğretmenim, canım öğretmenim!" diyordu. s.17).</i>
sorumluluk	2	35, 51	<i>...Çiğdemler çıkınca kazmasını küreğini omuzlar, uzak yerlere çalışmaya giderdi, Kar yere düşünce uzak yerlerden avuçları nasır bağlamış olarak dönerdi. Yazın çalışıp kışın yiyeceklerdi. Bir yandan da düğün borcu ödediğinden yazın kazandığını kışa yetiremezdi. Kış sonlarına doğru lambasına koyacak gazı, aşına koyacak tuzu kalmazdı (s.35).</i>
vatanseverlik	3	45, 46, 49	<i>...Yavuz Bey'in dairesi başka dairelere benzemiyordu Farklı bir havası vardı. Başköşede Atatürk'ün resmi, Türk bayrağı, İstiklâl Marşı. Sonra tablolar, tablolar.. Yanında hocası Akşemsettin'le Fatih'in İstanbul'a girişi... Ulubatlı Hasan'ın Bizans surları üstünde her yanından ok yemesine rağmen bayrağı ve kılıcı bırakmayışı.. Preveze Deniz Zaferi'nin ihtişamlı tablosu. (s.46).</i>
yardımseverlik	2	60, 88	<i>...Biz işimize bakalım, dedi Muhtar. Görmüyor musunuz, adam hasret gideriyor... Yüzü gülüyordu. Mutluydu. Haydar emmi yüze dursun, dört kişiden ikimiz balıkları temizlemeye, ikimiz de ateş için çalı çırpı toplamaya başladık. Ateşi çattık, kor ettik. Temizlenen balıkları oluklu kiremitler arasında kora verdik (s.60).</i>

Tablo 3'e göre Osman Çeviksoy'un "Ağlamak Yasak" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer sevgi ($f=11$) değeridir. Bu değeri saygı ($f=5$), vatanseverlik ($f=3$), sorumluluk ve yardımseverlik ($f=2$), adalet ve öz denetim ($f=1$) takip etmektedir. Bu eserde dostluk, dürüstlük ve sabır değerleri tespit edilememiştir.

Tablo 4.

Osman Çeviksoy'un "Duvarın Öte Yanı" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet		-	
dostluk		-	
dürüstlük	1	65	<i>... "Her zaman dürüst ve açık sözlü olmayı isterim." dedi Peter. "Lütfen beni anla! Çocuğuna senin kadar bağlı bir kadınla değil evlenmek, arkadaşlık bile etmenin doğru olmadığını maalesef şimdi daha iyi anlıyorum. Bundan sonra kendine yeni bir arkadaş arayabilirsin. (s.65).</i>
öz denetim	1	49	<i>...Dedik ya, artık başkalarının üstüne yürüten, başkalarını karalayan korkak bir insan değil, kendine doğru yürüten,</i>

			<i>kendini tanımaya çalışsan, nefsini sorgulayan cesur bir insandın (s.49).</i>
sabır	2	69, 101	<i>...Mademki benim için bir oyun hazırlanmıştı, bir tuzak kurulmuştu, sabretmeliydim, Bu tür tuzaklarla işten atılan Türklerin perişan hallerini ve kesin dönüş yapmak zorunda kalanları düşündüm. Sabrettim. Sıktım dişimi, yaptım verilen işi. Oyunu bozmanın, tuzaktan kurtulmanın bir başka yolu yoktu (s.69).</i>
sevgi	4	63, 97, 122, 124	<i>...Veligazi'nin yüzünde en ufak bir değişiklik olmamıştı. "Olmaz oğul..." dedi. "Benekli yi belki senden daha çok ben severim... Bak! Beni tanıdı, o kadar malın içinden ayrıldı, geldi yanıma. Görüyorsun ya, gitmiyor, beni bekliyor. Yani Benekli de beni sever. Ancak torunumu Benekli'den daha çok severim. Torunumu dünya malına değişmem. (s.97).</i>
saygı	1	15	<i>...Öteki Almancılardan farklıydı. Kimseye yüksekte bakmazdı. Büyükle büyük olmasını, küçükle küçük olmasını bilirdi. İzine gelirken konu komşuya hediyelerle gelirdi. Babamın bir karton sigarasını hiç unutmazdı. Kibar. Hatır gönül ehliydi (s.15).</i>
sorumluluk	5	43, 63, 89,110, 123,	<i>... Herhangi bir canlı da değilim. İnsanım ben. Sümüklü böcekten, fareden, maymundan farklıyım. Farklı yanımı bulamadığım için, insan oluşumun bana yüklediği gerçek sorumluluğu bilemediğim için mutsuzum. Farkımı bilsem, sorumluluğumu bilsem duvar yıkılacak. Ve ben yeniden doğacağım (s.89).</i>
vatanseverlik	-	-	-
yardımseverlik	5	29, 33, 82, 99, 111,	<i>... Manuel yardım etmek istiyorum." dedi tekrar. "Nee! Yardım etmek mi?" diye söylendi. Sonra Simone'ye acıyormuş gibi bir tavırla uzun uzun "Gerçekten bana yardım etmek istiyor musun?" diye 'npios "Tabii. "dedi Simone (s.82).</i>

Tablo 4'e göre Osman Çeviksoy'un "Duvarın Öte Yanı" hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik ($f=5$) ve sorumluluk ($f=5$) değeridir. Bu değeri sevgi ($f=3$), sabır ($f=2$), dürüstlük, öz denetim ve saygı ($f=1$) takip etmektedir. Eserde adalet, dostluk ve vatanseverlik değerlerine ait bulgu tespit edilememiştir.

Tablo 5.

Osman Çeviksoy'un "Kar Yağar Gül Üstüne" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	2	104, 112	<i>...Mavigül'ün sevgisini, bir bakışmada gönlüne düşüren Allah için hiçbir şey zor değildir. Meseleyi yine ona havale et. O dilerse cesaretenirsin. O dilerse</i>

			<i>cesaretsizliği, korkuyu yener, Mavigül'le rahatça konuşurusun (s.112).</i>
dostluk	4	39, 66, 80, 90	<i>... - İpek, benim vefalı dostum. Kedi, adının İpek olduğunu biliyor olmalı ki, tekrar başını kaldırıp sahibinin kızarak gözlerine baktı. Bu akşam kendisiyle hiç ilgilenmeyişine kırılmış gibiydi. "Misafirlerin olunca beni unutuyorsun." demek istiyor da diyemiyor gibiydi. Nazlı, kıskanç bir sesle "miyav" dedi, sustu (s.66).</i>
dürüstlük	2	10, 92	<i>...Dokuz yıl haramdan sakınıyormuş gibi sakındım, emrinizi çiğnemedim. Dokuz yıl bir ayıp gibi, sır gibi yahut kutsal bir emanet gibi sakladım (s.10).</i>
öz denetim	6	18, 30, 46, 83,94, 101	<i>...İbadetten sonra cami kapısını kilitleyip evine doğru yürüyeceği sırada fikri ikinci kez değişmişti. Böyle mübarek bir gecede camiye adını veren mübarek kişinin kapısını açmadan eve gitmek olur muydu? Mütevazı, küçük türbeye doğru yürümüş, bir süre de türbede kalmıştı. Fikir değiştirmelerindeki hikmeti ancak şimdi anlayabiliyordu (s.83).</i>
sabır	3	29, 84, 103	<i>... Misafirlerimizin olduğu pazarlarda, her türkü isteğini sabırla yerine getiriyor, akşama kadar bıkmadan, yorulmadan çalışıyor, söylüyordu. Ondaki saz tutkusu bülbülün gül tutkusuna benziyordu (s.103).</i>
sevgi	10	25, 38,50, 51, 67, 88, 95, 107, 110, 116	<i>... "Yavrum" dedi. "Şu okuldaki çocuklar benim evlatlarımdır. Hepsini severim, Fakat seni bir başka severim. Çünkü sen benimkine yakın bir kaderi yaşıyorsun. (s.38).</i>
saygı	6	9, 14, 15,16, 37, 44	<i>... "Okulda kaybettiğimi camide buldum." diye düşündü. "Allah'a şükür!" diyebilirdi yarı sesli, yarı sessiz. Sonra hocasının ellerine sarıldı ve öptü. (s.14).</i>
sorumluluk	12	23, 25, 27, 28, 34, 39, 43, 45, 53, 64, 89, 93	<i>...Yirmi gün hizmet etmişim ya, bundan dolayı bana karşı borçlu olduğumu düşünüyordu. Minnet altına girdiğini sanıyordu. Yanılıyordu tabii. Ne yapabilişsem onu bana emanet edenin rızası için yapmıştım. Minnetin, borcun sözü mü olurdu. (s.93).</i>
vatanseverlik	-	-	-
yardımseverlik	12	51, 54, 55, 61, 80, 83, 84, 85, 86, 87, 94, 95	<i>... Öğretmen milletin tatili bol olur. Tatillerde garsonluk yapar ödersin... "Nasıl istersen ağabey." derim. Sever beni. İhtiyacı olana yardım etmeyi de sever (s.51).</i>

Tablo 5'e göre Osman Çeviksoy'un "Kar Yağar Gül Üstüne" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik (f=12) ve sorumluluk (f=12) değeridir. Bu

değerleri sevgi ($f=11$), saygı ($f=6$), öz denetim ($f=6$), dostluk ($f=4$), sabır ($f=3$), dürüstlük ve adalet ($f=2$) takip etmektedir.

Tablo 6.

Osman Çeviksoy'un "Derdimi Gül Eyledim" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet		-	-
dostluk	7	26, 31, 47, 62, 64, 120, 121	... Kısa bir tereddüitten sonra: "Kabul!" dedi. Barıştık. Dostluğumuz temelli döneceğim güne kadar sürdü, O gün, beni uğurlayanlardan en üzgünü Bayan Tauber'di. Belki de ta ilk evliliğinden kalma eski bir makineyle birkaç poz resmimi çekti. Vedalaşırken ağladı (s.31).
dürüstlük	3	76, 128, 134	...Amca, sonunda inançlı, namuslu, doğru sözlü, iyi bir insan olduğuma bütün kalbiyle inandı (s.134). ... "Savaşı kazanmalıyım!" dedin sessizce. Bu yolculuk savaşın başlangıcıydı. En kısa zamanda mümkün olan en çok parayı biriktirip dönebilirsen, savaşı kazanmış olacaktın. Tren daha yolu yarılamaadan herkesten farklı olmayı iyice aklına koydun. "Savaş!" diyordun. "Mutlaka kazanılmalı (s.61)."
öz denetim	5	49, 55, 58, 61, 149	... Ötekiler bir yana, "Handancığım, Şairle evlendiğime hiç pişman değilim. " desem yeterdi. Sabrettim, demedim. Anlarsa birdenbire kalkışımız yeterdi ona. Anlamayacak olana dünyanın sözünü söylesem ne değişecekti? (s.79).
sabır	6	59, 77, 79, 90, 92, 113	...Akıllı sevimli maşallah... Ne de güzel gözleri var? Gözleri senden Nilüferciğim. Handan teyzesi kurban olsun ona, Ah canım benim! Sekerim! Bi tanem! Bak şair dedik de sormadık. Ne yapıyor? (s.74).
sevgi	10	54, 57, 63, 71, 74, 91, 127, 136, 149, 150	... "Fakir babası, gönül ehli denilirdi. Herkesin hatırını saydığından herkesçe hatırı sayılırdı. Nasıl olmuştu da Sami Efendi vurunca adamı yere oturtmuştu? Olacak şey değildi. Herkes şaşkanlık dolu gözlerle Sami Efendi'nin yüzüne bakıyordu (s.109).
saygı	9	24, 25, 26, 33, 76, 109, 130, 132, 150	...Aslında seni hiç yazmasam -belki- daha doğru olacaktı. Fakat garip bir sorumluluk duygusu yakamı bırakmadı, ne yapayım? Mecburum. Tren, ekili düzlükleri, dağ yamaçlarını, akarsu boylarını, köyleri, şehirleri geride bıraka bıraka yol alırken "Niçin gidiyorum?" diye düşündün. (s.61).
sorumluluk	7	61, 70, 71, 93, 123,127, 136	

vatanseverlik	2	21, 65	...Ve sözle ifade: "İşte Türk'ün hası. Yirmi yıl önce gelmiş, gelsin "Töre'sini yitirmemiş ya, önemli olan bu. Siz bir Alman'ın arkadaşına sigara ikram ettiğini gördünüz mü? Paketi ortaya attığımı gördünüz mü?" (s.65).
yardıms severlik	4	21, 52, 56, 130	...Gece yarısına doğru misafirler gittiler. İki aile başa kaldık. Annem, kayınvalidem, görümcem ortalığı temizleyip, düzenlemeye başladılar. Babamla kayınpederim de onlara yardım ediyorlardı. İnsan mutluluktan aptallaşır mı? Aptallaşıyor (s.52).

Tablo 6'ya göre Osman Çeviksoy'un "Derdimi Gül Eyledim" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer sevgi ($f=10$) değeridir. Bu değeri saygı ($f=9$), sorumluluk ($f=7$), dostluk ($f=7$), sabır ($f=6$), öz denetim ($f=5$), yardıms severlik ($f=4$), dürüstlük ($f=3$) ve vatanseverlik ($f=2$) takip etmektedir. Eserde adalet değerine ait bulgu tespit edilememiştir.

Tablo 7.

Osman Çeviksoy'un "Geriye Hüzün Kalır" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	1	88	... "Bu para geldiğin günden beri dükkânın bıraktığı kârdan senin payına düşendir. Aklına hiçbir şey gelmesin. Benimle tartışmaya girebileceğini düşünerek teslim etmeyi en son ana bıraktım. Bu para tamamen senin hakkındır. Çalıştırdığım diğer kişilere de kârdan pay verdiğimi biliyorsun. (s.88).
dostluk	4	73, 79, 83, 84	... "Kardeş gibi değil miydik?" sözü sanki büyüledi beni... Gerçekten kardeş gibiydik. Üç yıl ortaokula, bir yıl öğretmen okuluna aynı mahallenin komşu evlerinde oturan iki kardeş gibi devam etmiştik. Okulda sokakta birbirimizi kollardık. (s.83).
dürüstlük	4	60, 67, 100, 101	...Bir köyde ona karşı en mahcup insan bendim. Küçük ev bomboş dururken onu İbrahim'in yıllardır kullanılmayan evine göndermişim. Evden çıkar başı önünde gelirdi camiye. Camiden eve dönerken de öyleydi. İki çeşme bir çamaşırhane yanından geçerci de başını kaldırıp kimseye bakmazdı. (s.100).
öz denetim	5	62, 69, 80, 84, 87	...İrademin çelikten olduğuna inanırdım, yanılmışım. Geçenlerde bir gece ateşle oynadım Süleyman. Az kaldı yanıyordum. Dünyada bir ev uğruna kendimi kaybetmek istemiyorum. N'olur yeni tekliflerle karşıma çıkma. En

			<i>kısa zamanda dükkânında çalışacak başka birisini bul (s.84).</i>
sabır	2	49, 146	<i>...Allah'ın sabredenerle beraber olduğunu biliyorum. "Belki bir imtihanadayım." diye düşünüyorum. "Belki sabrım deneniyor." diye düşünüyorum (s.49).</i>
sevgi	7	35, 41, 51, 52, 65, 66, 131	<i>... "Ah benim akli ve güzel kardeşim. Boşuna endişelenmiş, korkuya kapılmışsın... Bu yüzden bizi severler ve hakkımızda kötülük düşünmezler. Yine de aferin, bu senin ilk uçuş denemendir, ikincisinde tam başarı sağlayacaksın." (s.35).</i>
saygı	5	57, 58, 59, 121, 125	<i>...Daha başka hoş gidecek yönleri de vardı. Dinlemesini biliyordu. Sözü, uluorta yahut münasebetsiz bir özürle kesip ille de ben konuşayım demiyordu. Fikri sorulduğunda ve mutlaka konuşması gerektiğinde konuşuyordu. Konuşurken de az ve öz konuşmaya dikkat ediyordu. Ne sözü sulandırıyor, ne dinleyeni usandırıyor. (s.59).</i>
sorumluluk	10	20, 29, 39, 40, 63, 64, 67, 69, 99, 108	<i>... Yalnızlığına, camiye uzaklığına rağmen değil bir vakti kaçırmak, geciktirmiyordu bile. Hâlâ hayret ederim, o karda kışta hazırlanır gelirdi. Bir de güzel sesi, bir de güzel makamı vardı ki, dinlemeye doyamazdık. Ekrem Hoca geldikten sonra cemaatimiz arttı... Caminin sobasını yakar, sabah ezanını vaktinde okurdu (s.99).</i>
vatanseverlik	5	55, 82, 123, 124, 135	<i>...Vurulan keşke ben olsaydım, dedi yine. Şehit olurdum. Bilir misin, şehitlik ne güzeldir? Şahadet şerbetindeki tat, lezzet ne güzeldir. O şerbetten bir tadanlar, bir daha tatmak, doya doya içmek isterler. (s.124).</i>
yardımseverlik	11	47, 56, 65, 73, 97, 99, 100, 103, 108, 109, 115	<i>...Hocamızın vaazlarında uyandırdığı heyecanla şevkle çevresine duvar ağaçlandırma, arka bahçeye üç odalı bir de lojman yapma kararı ile şadırvan, tuvalet yapma kararı aldık. Bunlar kara defterinde kalmadı bahar gelince kolları sıvayıp işe başladık Camimiz bir güzelleşti, bir güzelleşti ki, adeta cennet köşelerinden bir köşe, şadırvan, su, güller, çiçekler, yeşil yeşil (s.100).</i>

Tablo 7'ye göre Osman Çeviksoy'un "Geriye Hüzün Kalır" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik ($f=11$) değeridir. Bu değerleri sorumluluk ($f=10$), sevgi ($f=7$), öz denetim ($f=5$) saygı ($f=5$), vatanseverlik ($f=5$), dostluk ve dürüstlük ($f=4$), sabır ($f=2$) ve adalet ($f=1$) takip etmektedir.

Tablo 8.

Osman Çeviksoy'un "Sana Seni Anlatmak" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	-	-	
dostluk	2	18, 49	...Saygıyla teşekkür etti. Mutfağın fayansını döşerken iyiden iyiye dost olduk. Sofraya birlikte oturduk, çayı birlikte yudumladık. Onu, tuzak sorularla uzun uzun konuşturdum. Ölü hikâyede ben ne düşünmüşsem o tersini söyledi: Ankara'nın elli altmış kilometre uzağında bir köyden (s.18).
dürüstlük	-	-	
öz denetim	4	43, 73, 76, 77	...Bütün kalbimle inanıyorum ki cesur ve âdil insan, önce kendi üzerine yürüyebilen, önce kendisini yargılayabilen insandı (s.73).
sabır	8	21, 48, 68, 69, 90, 99, 139, 151	...Bir yandan de teselli etmeye çalışıyorlardı. "Anam!" diyorlardı. "Babam, bacım, kardeşim!" diyorlardı. "Sabredin, Allah sabredenerle beraberdir. Onlar şehit oldular. (s.99).
sevgi	7	42, 56, 91, 97, 115, 119, 151	...Meryem kızına bir misafire bakar gibi değil, yavrusunun emanetine bakar gibi baktı. Onu gözünden esirgedi. Ona, bilmediğini evlat sevgisinden öte bir sevgiyle öğretti. (s.119).
saygı	5	18, 19, 41, 66, 112	...Namazdan sonra diğerleri gibi camiye hemen terk etmedi. Seyit Mahmut Efendi'nin kalkmasını bekledi. Çekingen, saygılı adımlarla yaklaştı (s.112).
sorumluluk	4	40,60, 84, 150	...Sonunda konu komşunun da telkiniyle işi Allah'a havale edip ortağının peşini bıraktı. Çiçek sattı, cıncık boncuk sattı, çakmaklara gaz doldurdu, daha başka işler de yaptı, karısını kızını doyurdu. (s.84).
vatanseverlik	6	104, 105, 108, 109, 112, 113	... Helalleşildi. Askerler, kim bilir hangi uzak yerlerden gelmiş anakuzulan, gönülleri aynı heyecan, aynı şevk, aynı rıza ile dopdolu bu genç insanlar, düne kadar adı "Yuvarlaktaş" iken, dünden beri "Şehitkaya" diye anılan yere kadar uğurlandı. Dualarla, âminlerle uğurlandı. Şehitlere Fatihalar okundu, dönüldü (s.113).
yardıms severlik	10	11, 18, 44, 45, 46, 149, 155, 164, 165, 167	...Otobüslerin kalktığı peronlara doğru yürürken peşe ettiğim teşekkürlerden rahatsızlık duyarak konuyu kapatmak istedi. "Boş ver." Dedi. "Problemi çözdük ya ona bak sen..." Cebinden bir miktar para çıkarıp bana uzattı. "Al şunu yanında bulunsun dedi"(s.164).

Tablo 8'e göre Osman Çeviksoy'un "Sana Seni Anlatmak" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik ($f=10$) değeridir. Bu değerleri sabır ($f=8$), sevgi ($f=7$), vatanseverlik ($f=6$), öz denetim ve sorumluluk ($f=4$), dostluk ($f=2$) takip etmektedir. Eserde dürüstlük ve adalet değerlerine ilişkin bulgu tespit edilememiştir.

Tablo 9.

Osman Çeviksoy'un "Aklıma Yıldız Düştü" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	3	26, 32, 90	...Elimde tuttuğum raporun yaşadığımız kaza ile uzaktan yakından ilgisi yoktu. Ben, zarar gören tarafken zarar veren taraf olmuştum... Haksızlıklarla karşılaşacaksınız, sesinizi çıkarmayacaksınız, bunun adı olgunluk olacaktı, Ben böyle bir olgunluğu istemiyordum (s.32).
dostluk	3	45, 59, 65	... Ona destek olmayı aklıma koydum. Altındaki kamyonun orasına burasına incik boncuk takmayı seven arkadaşlara söyleyebilir, biraz cömert davranmalarını sağlayabilirdim. Gelip geçerken sebze, meyve, ekmeğ arası bir şeyler bırakabilirdim Babam Hacı Yunus'un dilinden düşürmediği söze ben de inanıyordum... (s.45).
dürüstlük	1	106	... Gülbey, şube müdürüydü. Çalışkandı, özveriliydi, açık sözlüydü, iyi niyetliydi, insanlar onu çok seviyordu, yıllardır üç şube müdürünün yaptığı işi hatasız yapıyordu. Benim işimi yapacak olan da oydu. Şimdi ona uğramam gerekiyordu. Odası giriş kat sol koridordaydı (s.106).
öz denetim	2	34, 66	...Almam gereken kitapları alamıyordum Abone olduğum ansiklopedilerin taksitlerini aksatıyordum Bazı aylar oturduğum küçük dairenin kirasını ödeyemiyordum Bir yandan karşıma çıkmamaları için dualar ediyor, bir yandan da sıkıntımı içimde saklamaya, kimseye yansıtmamaya özen gösteriyordum (s.34).

sabır	2	125, 146	... On yıl, yirmi yıl, elli yıl, yani ne kadar ömrüm varsa o kadar bekleyecektim. Beni kurtaran adama nankörlük edemezdim. İşlerin kendiliğinden yoluna gireceği bir günü, umutla bekleyecektim. Ne zaman gelirsen, seni o zaman, nasıl gelirsen, seni öyle kabul etmek üzere bekleyecektim." (s.146).
sevgi	27	9, 10, 12, 13, 25, 48, 54, 65, 67, 72, 95, 96, 100, 101, 103, 104, 109, 120, 122, 129, 160, 161, 177, 178, 180, 181, 182	... Sonra başımı göğze doğru kaldırarak: Allah'ım!" dedi. "Onu sevenlerine başışla!" "Sevenlerine başışla." derken aklında köyün çocukları vardı. O, köydeki bütün çocukların, gençlerin hatta yaşlıların Akkız Anne'siydi (s.120).
saygı	11	25, 28, 29, 31, 39, 48, 80, 99, 101, 132, 169,	... Onu, sadece başkalarından daha bilgili, daha kültürlü, daha deneyimli, daha dindar görerek ona değer verdiğimi sanmakla yanıldığımı anladım. Dedem başkalarıyla kıyaslanamayacak kadar büyüktü; duyulan saygının, verilen değer in daha büyüğünü hak ediyordu (s.99).
sorumluluk	9	47, 79, 101, 108, 109, 110, 136, 139, 157	... Sinan gibi titiz çalışırdı. Binayı temelden alır, hiçbir ayrıntıyı atlamadan çatıya kadar çıkarır, kiremidini kendi döşer, teslim ederdi. İş i, bir an önce bitirmeyi değil de kusursuz bitirmeyi amaçlardı. (s.136).
vatanseverlik	1	98	... "Bereket, toprak demektir Halilim!" dedi bir ara. "Toprak, vatan demektir. Vatan, ana, baba, baci, kardeş demektir, geçmiş ve gelecek demektir. Vatan bir büyük sevgi, bir büyük emanet demektir." (s.98).
yardımsızlık	23	11, 25, 45, 46, 48, 61, 64, 66, 67, 79, 109, 120, 124, 126, 127, 128, 136, 137, 169, 170, 171, 176, 179	... Her çeşit sebzed en bol bol ektik. Bütün bunları annemin babamın yardım ve yönlendirmeleriyle yaptık... Ham kireci babamın dayısının yardımıyla fırın biçiminde üst üste dizdik, adam boyundan yüksek bir kümbet oldu. (s.179).

Tablo 9'a göre Osman Çeviksoy'un "Aklıma Yıldız Düştü" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer sevgi ($f=27$) ve yardımsızlık ($f=23$) değeridir. Bu

değerleri saygı ($f=11$), sorumluluk ($f=9$), adalet ve dostluk ($f=3$), öz denetim ve sabır ($f=2$), vatanseverlik ve dürüstlük ($f=1$) takip etmektedir.

Tablo 10.

Osman Çeviksoy'un "Karanlıkta Ses Gibi" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	1	82	... "Çamköylü" lakabıyla çok kötü bir şöhretin sahibi olmuş. Sonra ne oldu, ne düşündüyse gitmiş, teslim olmuş, cezasını çekmiş, çıkmış. Daha doğrusu, çeşitli isimler altında gelen aflarla cezasının dörtte üçü silinmiş, kalanını da yatmış, çıkmış, gelmiş köye yerleşmiş(s.82).
dostluk	2	68, 69	... Köyde birbirine en ağır, en beklenmedik, en saçma şakaları yaparak yıllardır dost kalabilen iki kişi vardı; biri bendim, biri Tahsin... Diyebilirim ki mizah gündemini yaz kış biz belirliyorduk. Köyün Hacivat'ıyla Karagöz'ü gibiydik. Bazen birbirimize yaptığımız şakalar yenilir yutulur cinsten olmuyordu. (s.68).
dürüstlük	4	46, 119, 129, 157	... Kimi kefil gösterebilirim diye düşünürken aklıma birden Lütfi Ağa geldi. Bizi berber tanıştırmış, altın hikâyesi başta olmak üzere bir sürü de hikâyesini anlatmıştı. Şehre geldikçe beş on kişiyle uğrar, kebap yemeden dönmezdi. Bana, hal hatır sormayı da ihmal etmezdi. Enver Usta'nın hatırı da var. Kefil olabileceğini düşündüm. Tanıyorlardı. "Tamam!" dediler. "O, kefil olursa al götür!" (s.46).
öz denetim	6	74, 109, 119, 121, 123, 143	...Hemen azaltmaya başladı, ramazanda bıraktı. İftarlardan sonra camı çekse de inat etti içmedi. Bayramda içmedi. Kendine güvenmeye başladı. Kimseye duyurmasa da "İşte bu kadar!" diyordu içinden. Seviniyordu. "Bıraktım artık. Bundan sonra hiçbir kuvvet bana sigara içiremez." diyordu. (s.123).
sabır	1	96	...Ertesi gün tedavi olmak üzere doktora gittiklerini, ancak tedavilik bir durumun söz konusu olmadığını, çünkü Meltemin bir buçuk aylık hamile olduğunu söylemek bir yazar olarak işime gelmiyor (s.96).
sevgi	14	9, 21, 22, 223, 24, 32, 55, 56, 58, 78, 84, 116, 147, 159	... Farklı oluşundan dolayı onu diğerlerinden farklı sevdim; babamın kardeşi gibi sevdim. Diğerlerine falanca efendi, filanca ağa derken, ona "emmi" dedim ve pişman olmadım. Onu ne kadar seviyorsam, ondan o

			<i>kadar da korkuyordum. Onu kırmak bir yana, incitmeyi bile istemiyordum (s.21).</i>
saygı	19	9, 15, 21, 38, 40, 42, 43,58, 77, 78, 116, 127, 139, 140, 141, 142,143, 147, 159	<i>... "Muhsin emmi, daldın!" dedim. "Hih!" dedi, kendine geldi. Toparlandı. İstmeden konuğunu ihmal etmiş saygılı insanların mahcup, ezik tavrıyla gözlerini bana dikti. (s.21).</i>
sorumluluk	9	24,25, 62, 101, 105, 121, 139, 143, 159	<i>...Çakır Ahmet ağabeyini yeniden keşfetti. Onun ne demek istediğini anladı. Ona, öğretim yılı sonunda öğretmen olacağına, bununla da yetinmeyip eğitim enstitüsü sınavını kazanacağına ve yükseğini okuyacağına söz verdi. Sözü de yerine getirdi (s.143).</i>
vatanseverlik	-	-	-
yardımseverlik	14	9, 10, 11, 33, 109, 111, 116, 125, 127, 129, 136, 137, 150, 152	<i>...Uzun boylu, iri yapılı, güçlü, çevik, cesur bir adamdı. Ekin biçmede, yol yürümede; yoksula, güçsüze, kimsesize yardım etmede kimse onunla yarışamazdı. Kendisi de yoksuldu ama elinden geldiğince açları doyurmaya çalışırdı... (s.9).</i>

Tablo 10'a göre Osman Çeviksoy'un "Karanlıkta Ses Gibi" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök saygı ($f=19$) değeridir. Bu değeri sevgi ($f=14$), yardımseverlik ($f=14$) sorumluluk ($f=9$), öz denetim ($f=6$), dürüstlük ($f=4$), dostluk ($f=2$), adalet ve sabır ($f=1$) takip etmektedir. Eserde vatanseverlik değerine ilişkin bulgu tespit edilememiştir.

Tablo 11.

Osman Çeviksoy'un "Seninle Bin Yıl" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	2	20, 116,	<i>...Cevahir Bey'e gösterilen ilginin bize gösterilenin kat kat üstünde olması beni rahatsız etmeye devam ediyordu. Bunu bir çeşit adaletsizlik gibi görüyordum. Bakan da olsa, onun canı bizimkinden daha değerli sayılmamalıydı. Söz konusu can olunca, makam gözetilmeden hizmet edilmeli değil miydi? (s.142).</i>
dostluk	3	95, 111, 140	<i>... Hele de hal hatır sormak, belki biraz da üzüntümüze ortak olmak için uğrayan komşuların yanlarına çıkışım, onları dinleyişim, gerektiğinde sohbet katılışım, kendiliğimden kalkıp çay, kahve yapışım annem babam dışında komşularımızı da çok şaşırttı, çok sevindirdi.</i>

			<i>Çevremdeki insanların sevinci bana da yansıdı, kendime karşı duyduğum güveni artırdı (s.140).</i>
dürüstlük	-	-	-
öz denetim	1	142	<i>... Annem ve babamla bire bir anlaştığımız konular giderek artıyordu. Şöyle veya böyle acı olaylar yaşamıştım. İnsan olanın başına her iş gelebilirdi. Ben, olumsuzluklarla baş edebilecek, güçlü bir insandım. Tökezleyip düştüğüm yerden, tekrar toparlanıp ayağa kalkabilir, onurlu yürüyüşüme devam edebilirdim. (s.142).</i>
sabır	3	25, 53, 66,	<i>... Cevap vermek yerine memnun kalıp kalmadığımızı sordu. Sevgili dostuna söz vermişti, kimliğini kimseye açıklamayacaktı. Zamanı gelince o bize ulaşacak kendi kimliğini kendisi açıklayacaktı. Sabırla beklemeliydik (s.53).</i>
sevgi	10	10, 12, 13, 14, 33, 39, 75, 76, 84, 133	<i>... Böylelikle bana moral verdiğine, beni daha çok üzülmeğe koruduğuna inanıyordu. Haksız da sayılmazdı. O konuştuğca gerçekten moralim düzeliyor, rahatlıyordum. En kısa zamanda iyileşeceğime inanıyordum (s.12).</i>
saygı	3	54, 117, 118,	<i>... Gerçekten de çaylarımızı bitirmeden kapı vuruldu, içeriye temiz giyimli saçları dökülmüş, güler yüzlü, yaşlıca bir adam girdi. Hoca onu ayakta karşıladı. Adam paltosunu çıkarınca Hoca elinden alıp kapı ardındaki askılığa astı. Belli ki Hocanın sevgili dostuna büyük saygısı vardı (s.54).</i>
sorumluluk	2	17, 119,	<i>... Çok geçmeden marketin ve markette çalışanların bütün sorumluluğu benim sırtıma yüklendi. Kasiyerdim ama gerektiğinde alıyordum elime paspası temizlik yapanlara yardım ediyordum. Vitrin düzenlediğim, meyve sebze bölümünde tezgâhtarlık yaptığım oluyordu. ... Bir ben değil, ailede herkes koşturuyor, herkes yoruluyordu. (s.119).</i>
vatanseverlik	1	117	<i>... Ankara'ya, Ankara'dakilere ve ülkeme duyduğum özlem dışındaki hiçbir sorunum yoktu Yorulsam da mutluydum. Annemden, babamdan, ablalarımın ve çok sevdiğim mesleğimden ayrılıp geldiğime pişman değildim (s.117).</i>
yardımsızlık	1	13	<i>... O, buna gerçekten çok sevinirdi. Hiç yüksünmeden her gece bana çay yaptı, masa hazırladı. Hazırladığı her şeye sevgisini kattı ve bana eşlik etti. Her gece sabaha karşı, kimileri derin uykusundayken,</i>

kimileri uykusuzluktan kıvrırırken biz ikimiz, odamızda piknik yaptık. (s.113).

Tablo 11'e göre Osman Çeviksoy'un "Seninle Bin Yıl" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer sevgi ($f=10$) değeridir. Bu değerleri saygı ($f=3$), sabır ($f=3$) ve dostluk ($f=3$), adalet ve sorumluluk ($f=2$), öz denetim, vatanseverlik ve yardımseverlik ($f=1$) takip etmektedir. Eserde dürüstlük değerine ilişkin bir bulgu tespit edilememiştir. Yukarıdaki hikâyede değinilen kök değerlere ait örnekler aşağıda verilmiştir:

Tablo 12.

Osman Çeviksoy'un "Yarın Diye Diye" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	5	59, 71, 75, 114, 130	<i>... Müfettişler: "Tamam, biz öğreneceğimizi öğrendik." demişler. Soruşturmayı derinleştirmeye gerek bile görmemişler. Devlet malını özel işlerinde kullanmaktan bilmem kaç günlük maaş kesimi cezası ve başka bir ile zorunlu naklini teklif etmişler (s.59).</i>
dostluk	2	49, 115	<i>... Bu yolculuğa birlikte çıktık, birlikte devam edeceğiz! Kimse bana yol arkadaşımı sattıramaz." Beni yalnız bırakmadın. Evine biraz daha erken gidebilmek için beni satmadın. (s.49).</i>
dürüstlük	6	15, 45, 46, 48, 117, 145	<i>...Fiyatları tezgâhın gerisindeki duvarda asılıydı. Kimin neye ihtiyacı varsa alıyor, parasını kumbaraya atıyordu. Tezgâhın başında kimse bulunmadığından burada ancak bozuk para ile alışveriş yapılabiliyordu. Gerçek olan şuydu ki çiftçi köylüsüne her zaman güveniyordu. Köylü de onun güvenini sarsmıyordu. Karşılıklı güven ve bu güvene gölge düşürmeden yaşamak ne güzeldi (s.117).</i>
öz denetim	1	63	<i>... Halil Ağa, o haddini bilmez şehir eşkiyasına bir kaşık yağ, bir kalıp peynir bile göndermeyecekti. Gönderirse ün için ya da korktuğu için göndermiş olurdu ki en başta kendine karşı bunun hesabını veremezdi (s.63).</i>
sabır	2	141	<i>... Ve Ayşe Hanım ne çok sıkıntılar çekmiş, ne büyük badireler atlatmış... Şu an bile başında dayanılması zor sıkıntılar vardı. O, mücadeleye devam ediyordu (s.141).</i>
sevgi	5	45, 48, 49, 90, 92	<i>... Her sohbetten sonra seni biraz daha yakından tanıdım. Anladım ki sen; tanıdıkça sevilen, tanıdıkça sayılan, tanıdıkça güvenilen Yunusça bir kişiliğe sahiptin. Kardeşim olmalıydın. (s.45).</i>

saygı	8	38, 44, 61, 86, 93, 115, 116, 141	... Hikmet, büyüğünü küçüğünü bilen, kimseye saygısızlığı olmayan, sevdiğimiz, saydığımız bir gençti. (s.145).
sorumluluk	3	15, 40, 141	... Karadenizli hanımların en başta dil olmak üzere bütün özelliklerini taşıyordu. Vefalı, çalışkan, çekip çevirebilen, cesur bir hanımdı. Ailesi için yapamayacağı yoktu (s.141).
vatanseverlik	1	16	... "Onu, Ulubatlı Hasan yapan, yüreğini dolduran aşk ve bu aşkla tuttuğu bayraktır." demişti. Herkes öliyordu ama kimse Ulubatlı Hasan olamıyordu. (s.16).
yardımseverlik	7	13, 21, 41, 62, 63, 97, 121	... Cömertlikte padişahları bile geride bırakan Hatem gibi olmak isterdi. Yolcuya, yoksula, misafire karşı Hatem gibi davranmak isterdi. Çıplağı giydirir, açığı doyurur, ocağına düşeni korurdu (s.62).

Tablo 12'ye göre Osman Çeviksoy'un "Yarın Diye Diye" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer saygı ($f=8$) değeridir. Bu değeri yardımseverlik ($f=7$), dürüstlük ($f=6$) ve adalet ($f=5$), sorumluluk ($f=3$), dostluk ve sabır ($f=2$), öz denetim ve vatanseverlik ($f=1$) takip etmektedir.

Tablo 13.

Osman Çeviksoy'un "Böyle Bir Baba" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları ve Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	1	64	... Kafa kırıcı Nazım Açar'ı nasıl tanımadı? Eti Ortaokulundan "Resim - iş" öğretmeni idi. Kız erkek ayrımı yapmadan, sözle herkesin kafasını kursa da gerçekte kimseye bir fiske attığı görülmemiştir (s.64).
dostluk	2	47, 51	... Fikret, sonraki günlerde kelimelerin gücünü de kullanarak aşçıbaşı Uzun Ali'ye, gece bekçisi Yaşar'a evlatları kadar: temizlikten, onarımdan sorumlu genç personele kardeşleri adar yakın oldu Fikret'in bu yakınlığı, tatlı dili, güler yüzü, sel, sözü sayesinde okulda akşam yemeği yemeye başladık (s.47).
dürüstlük	4	76, 108, 109, 110	... Bir de insanlarla diyalogu çok iyiydi. Sadece ustasına değil, işyerine gelip giden müşterilere de kendini sevdirmişti. Hilesi hurdası, yalamı rıyası yoktu; güler yüzü, tatlı dili, samimiyeti vardı (s.108).
öz denetim	1	13	... O gün okula alıştım. Eve dönünce önlük, yaka, defter, kalem, kitap istedim (s.13).
sabır	-	-	-

sevgi	12	13, 34, 37, 43, 52, 56, 70, 103, 107, 110, 111, 114	... Dedem hayvanları çok sever, onların dilinden de anlardı. "Annesini arıyor, zavallı!" diyerek yüreğimi bir kere de dedem sızlattı (s.37).
saygı	5	13, 43, 56, 104, 113	... Kapısı açık sınıfa peş peşe girdik. Yerinde oturan bütün öğrenciler ayağa kalktı. Öğretmen Oturun!" deyinceye kadar da ayakta kaldılar. (s.13).
sorumluluk	9	17, 20, 24, 45, 51, 55, 59, 94, 103	... Babam bu ellere tuzsuz tereyağı sürmüş, karasakız koymuş, domates sarmış, nasırların oluşumunu önlemek bir yana, büyümesini bile engelleyememişti. Çünkü hep çalışmak zorundaydı babam. Toprağı sürmek, ekini biçmek, ağacı budamak, odunu kesmek ve elle yapılan bütün işleri yapmak zorundaydı. O çalışmazsa hepimiz açık kalırdık (s.59).
vatanseverlik	-	-	-
yardımseverlik	6	20, 21, 23, 24, 110, 118	... "Dolaş gel, akşam bizde kal!" dedi ihtiyarlardan biri. "Ben evden çıkarken yengen odun hazırlıyordu. Fırınlı sobada Bosna çöreği pişirecek. Yanında çay, peynir, kuşburnu da olur. Sıcak sıcak yer, içer laflarız. Tamam mı?" (s.118).

Tablo 13'e göre Osman Çeviksoy'un "Böyle Bir Baba" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer sevgi ($f=12$) değeridir. Bu değeri sorumluluk ($f=9$), yardımseverlik ($f=6$), saygı ($f=5$), dürüstlük ($f=4$), dostluk ($f=2$), adalet ve öz denetim ($f=1$) takip etmektedir. Eserde sabır ve vatanseverlik değerlerine ait bulgu tespit edilememiştir.

Tablo 14.

Osman Çeviksoy'un "Sevgiden Ötesi Var" Adlı Hikâyesinde Tespit Edilen On Kök Değerin Frekansları, Sayfa Numaraları ve Örnek İfadeler

Değerler	f	Değerlerin yer aldığı sayfalar	Örnek ifadeler
adalet	-	-	-
dostluk	1	50	... Bu ziyaretten sonra uzak köyde yaşamak kız için hayli kolaylaştı. Çünkü kızla çiçek arkadaş oldular. Çiçek, kızın yalnızlığını paylaştı, onu hiç yakınmadan dinledi. Bu yüzden kız çiçeği çok sevdi. Kız çiçeğe güvendi, ona "Yaren" adını verdi, (s.50).
dürüstlük	2	50, 84,	... Şehre indikçe postaya vermek üzere ona yazdığı mektupları önce Yaren'e okudu. Yaren, kızdan ne duyduysa sır bildi, sakladı. Yaren, öğretmen kızın sırdaşı oldu (s.50).

öz denetim	1	117	... Çorum'un kenarında imar geçmemiş bir arsam vardı ama benim Çorum'a göçmek gibi bir fikrim yoktu. Köyde kalıp küçükbaş hayvancılık yapmakta kararlıydım (s.117).
sabır	2	35, 64,	... Daha az hareketli, daha az cesaretli, olacağı, kendine daha az zarar vereceği günleri sabırla bekliyorduk. (s.64).
sevgi	7	12, 21, 23, 30, 52, 54, 97, 128	... Cıvıvlerini yakalamak, zarar vermek isteyen yabancıların üzerine başını dik tutup kanatlarını bir tuhaf çırparak hışmla yürüdü. Gerçek bir anne hassasiyetiyle hepsini korudu. Uyku ve dinlenme zamanlarında hepsini kanatları altında toplayarak uyuttu, dinlendirdi (s.97).
saygı	-	-	-
sorumluluk	2	13, 83	... Çobanlıkta nelere dikkat etmemiz gerektiğini sıkı sıkıya anlatıyor, bazılarını uygulamalı olarak gösteriyordu Geçen yıl da bizi yanında götürmüş, hayvan çevirtirmiş, sınır bekletmiş, bu yıl olduğu gibi çobanlığın inceliklerini anlatmamıştı. Meğer farklı düşüncesi varmış. Bir süre sonra "Artık büyüyorsunuz. Yapabilirsiniz." deyip çobanlığı tamamen bize bırakıverdi (s.83).
vatanseverlik	-	-	-
yardıms severlik	11	13, 14, 21, 22, 26, 39, 73, 81, 91, 105, 106	... Okulumuz açılınca her aile kışlık yakacak olarak çocuk başına bir eşek yükü odun getirirdi. Ailenin okula giden tek çocuğu varsa bir yük, iki çocuğu varsa iki yük... Amcam Canavar'la bir yük getirip okula bırakmış ayrılırken "Hüseyin öğretmen'im, ikinci yükü yarın getireceğim!" demişti. (s.106).

Tablo 14'e göre Osman Çeviksoy'un "Sevgiden Ötesi Var" adlı hikâyesinde en fazla yer verilen kök değer yardıms severlik ($f=11$) değeridir. Bu değeri sevgi ($f=7$), dürüstlük, sabır ve sorumluluk ($f=2$), dostluk ve öz denetim ($f=1$) takip etmektedir. Eserde adalet, saygı ve vatanseverlik değerlerine ait bulgu tespit edilememiştir.

Tablo 15.

Osman Çeviksoy'un Hikâyelerinde Tespit Edilen On Kök Değerin Toplam Frekansları

Değerler	f	Değerler	f
sevgi	146	sabır	39
yardıms severlik	131	dostluk	38
saygı	102	dürüstlük	33
sorumluluk	94	vatanseverlik	20
öz denetim	46	adalet	17
Toplam		667	

Tablo 15'e göre Osman Çeviksoy'un hikâyelerinde en çok kullanılan kök değer sevgi ($f=147$) olup onu yardıms severlik ($f=131$), saygı ($f=102$), sorumluluk ($f=94$) ve

öz denetim ($f=46$) değerleri, eserde en çok yer alan değerler olmuştur. Bunları sabır ($f=39$), dostluk ($f=38$), dürüstlük ($f=33$), vatanseverlik ($f=20$) ve adalet ($f=17$) takip etmiştir.

Tartışma

Değerler eğitimi son yıllarda üzerinde çok sayıda çalışmanın yapıldığı konulardan biridir. Bu çalışmalarda edebi eserlerin çoğunlukla Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında yer alan “değerler, on kök değer” bakımından incelendiği, okullarda değerler eğitimi üzerine gerçekleştirilen uygulamaların değerlendirildiği ve değerler eğitimi üzerine yapılan çalışmaların incelendiği görülmektedir. (Baş ve Beyhan, 2012; Kardaş, 2017; Batur ve Akdeniz, 2020). Bilimsel çalışmaların nicelik ve nitelik açısından artmasıyla birlikte değerler eğitimine yönelik örgün ve yaygın eğitimdeki uygulamaların da benzer bir seyir takip edeceğini söylemek mümkün görülmektedir.

Osman Çeviksoy’un hikâyelerinin incelendiği bu çalışmada uygulanan yöntem ve izlenen yola benzer çalışmaların başka araştırmacılar tarafından da yapıldığı görülmektedir:

Akay (2018) tarafından yapılan bir araştırmada Ahmet Yılmaz Boyunağa’nın 19 çocuk romanı 2019 Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan on kök değer açısından incelenmiş ve eserlerde sırasıyla sorumluluk (511), sevgi (366), yardımseverlik (301), öz denetim (271), saygı (250), dostluk (244), dürüstlük (242), adalet (166), vatanseverlik (153) ve sabır (124) değerlerine ait bulgular tespit edilmiştir. Bulut (2021) tarafından yapılmıştır. Ayla Kutlu’nun Merhaba Sevgi adlı çocuk romanının değerler eğitimi ve on kök değer açısından incelendiği çalışmada sevgi değeri (53), dürüstlük (43), yardımseverlik (24), sorumluluk (24) ve saygı (22) değeri, dostluk (10), sabır (9) ve öz denetim (7) değerine ait bulgular tespit edilmiştir. Adı geçen eserde en az geçenler kök değerler ise adalet (5) ve vatanseverlik (3) değerleri olmuştur.

Abdullatif ve Kırkkılıç (2021) tarafından yapılan bir araştırmada Yeşim Saygın Armutak’ın “Bataklığın Kıyısındaki Ev” adlı çocuk romanında sabır (8), yardımseverlik (8), sevgi (7), romanda en fazla işlenen değerler olup bu değerleri dostluk (3), dürüstlük (3), öz denetim (3), saygı (1), sorumluluk (1) ve adalet (1) değerleri takip etmiş olup eserde vatanseverlik değerine ise hiç rastlanmadığı tespit edilmiştir.

Calp ve Kaplan (2021) tarafından yapılan bir araştırmada “Bir Şeftali Bin Şeftali” adlı öyküde sevgi, sabır, adalet, dostluk, yardımseverlik, sorumluluk; “Sevgi Masalı” adlı öyküde adalet, dürüstlük, sevgi, sorumluluk, sabır; “Kel Güvercinci” de ise sevgi, adalet, yardımseverlik, sorumluluk, dürüstlük değerlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Tespit edilen bulgular sayısal olarak incelenen eserlerin hacmine göre değişmekle birlikte genel olarak sevgi, dürüstlük, yardımseverlik gibi değerlerin diğerlerine göre daha fazla yer aldığı; adalet, sabır, vatanseverlik ve sorumluluk gibi değerlerin daha az yer aldığı veya bazen hiç yer verilmeyen değerler olduğu

belirlenmiştir. Özbay ve Karakuş (2011) tarafından yapılan bir araştırmada “Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından Önemi” incelenmiş ve yüz doksan değer ifadesine ulaşılmıştır.

Ayrıca bu araştırmayla benzer doğrultuda yine çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan değerler eğitimi ile ilgili çalışmalarda da değerlerin eğitim öğretimdeki önemine değinilmiş, incelenen eserlerde bulunan değerlerin sıklık durumlarına ve eğitim öğretimdeki yerlerine (Mert vd., 2009; Bozkırlı, 2015; Türkan ve Dinç, 2018; Kurtoğlu, 2019) ilişkin bilgiler verilmiştir.

Osman Çeviksoy'un hikâyelerinin 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” değerlerinin tamamına ait bulguların yer verildiği, değerler eğitimi bakımından uygun niteliklere sahip eserler arasında yer aldığı incelenen diğer eserlerdeki benzer bulgulardan da hareketle söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Osman Çeviksoy'un hikâyelerinin değerler eğitimi ve 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan on kök değer açısından incelendiği bu çalışmada Osman Çeviksoy'un hikâyelerinde en çok tespit edilen kök değer sevgi ($f=147$) olup diğerleri sırasıyla yardımseverlik ($f=131$), saygı ($f=102$), sorumluluk ($f=94$) ve öz denetim ($f=46$), sabır ($f=39$), dostluk ($f=38$), dürüstlük ($f=33$), vatanseverlik ($f=20$) ve adalet ($f=17$) değerleri olduğu görülmüştür.

İncelen eserlerde on kök değere ait bulgular ise şöyledir:

“Beyaz Yürüyüş” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer saygı ($f=11$) değeridir. Bu değeri sorumluluk ($f=10$), yardımseverlik ($f=9$), sevgi ($f=8$) ve dostluk ($f=6$) takip etmektedir. Diğer değerlere ait bulgular ise dürüstlük ve öz denetim ($f=3$), adalet, vatanseverlik ve sabır ($f=1$) adet olarak tespit edilmiştir. “Tutuklu Yürek” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik ($f=16$) değeridir. Bu değeri sevgi ($f=15$), saygı ($f=14$) sorumluluk ($f=10$), öz denetim ($f=9$), sabır ($f=8$), dürüstlük ($f=3$), dostluk ($f=2$) takip etmektedir. Bu eserde adalet değerine ait bir bulgu rastlanmamıştır.

“Ağlamak Yasak” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer sevgi ($f=11$) değeridir. Bu değeri saygı ($f=5$), vatanseverlik ($f=3$), sorumluluk ve yardımseverlik ($f=2$), adalet ve öz denetim ($f=1$) takip etmektedir. Bu eserde dostluk, dürüstlük ve sabır değerleri tespit edilememiştir. “Duvarın Öte Yanı” hikâyede en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik ($f=5$) ve sorumluluk ($f=5$) değeridir. Bu değeri sevgi ($f=3$), sabır ($f=2$), dürüstlük, öz denetim ve saygı ($f=1$) takip etmektedir. Eserde adalet, dostluk ve vatanseverlik değerlerine ait bulgu tespit edilememiştir.

“Kar Yağar Gül Üstüne” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik ($f=12$) ve sorumluluk ($f=12$) değeridir. Bu değerleri sevgi ($f=11$),

saygı (f=6), öz denetim (f=6), dostluk (f=4), sabır (f=3), dürüstlük ve adalet (f=2) takip etmektedir. “Derdimi Gül Eyledim” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer sevgi (f=10) değeridir. Bu değeri saygı (f=9), sorumluluk (f=7), dostluk (f=7), sabır (f=6), öz denetim (f=5), yardımseverlik (f=4), dürüstlük (f=3) ve vatanseverlik (f=2) takip etmektedir. Eserde adalet değerine ait bulgu tespit edilememiştir.

“Geriye Hüzün Kalır” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik (f=11) değeridir. Bu değerleri sorumluluk (f=10), sevgi (f=7), öz denetim (f=5) saygı (f=5), vatanseverlik (f=5), dostluk ve dürüstlük (f=4), sabır (f=2) ve adalet (f=1) takip etmektedir. “Sana Seni Anlatmak” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik (f=10) değeridir. Bu değerleri sabır (f=8), sevgi (f=7), vatanseverlik (f=6), öz denetim ve sorumluluk (f=4), dostluk (f=2) takip etmektedir. Eserde dürüstlük ve adalet değerlerine ilişkin bulgu tespit edilememiştir.

“Aklıma Yıldız Düştü” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer sevgi (f=27) ve yardımseverlik (f=23) değeridir. Bu değerleri saygı (f=11), sorumluluk (f=9), adalet ve dostluk (f=3), öz denetim ve sabır (f=2), vatanseverlik ve dürüstlük (f=1) takip etmektedir. “Karanlıkta Ses Gibi” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök saygı (f=19) değeridir. Bu değeri sevgi (f=14), yardımseverlik (f=14) sorumluluk (f=9), öz denetim (f=6), dürüstlük (f=4), dostluk (f=2), adalet ve sabır (f=1) takip etmektedir. Eserde vatanseverlik değerine ilişkin bulgu tespit edilememiştir.

“Seninle Bin Yıl” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer sevgi (f=10) değeridir. Bu değerleri saygı (f=3), sabır (f=3) ve dostluk (f=3), adalet ve sorumluluk (f=2), öz denetim, vatanseverlik ve yardımseverlik (f=1) takip etmektedir. Eserde dürüstlük değerine ilişkin bir bulgu tespit edilememiştir. “Böyle Bir Baba” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer sevgi (f=12) değeridir. Bu değeri sorumluluk (f=9), yardımseverlik (f=6), saygı (f=5), dürüstlük (f=4), dostluk (f=2), adalet ve öz denetim (f=1) takip etmektedir. Eserde sabır ve vatanseverlik değerlerine ait bulgu tespit edilememiştir.

“Yarın Diye Diye” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer saygı (f=8) değeridir. Bu değeri yardımseverlik (f=7), dürüstlük (f=6) ve adalet (f=5), sorumluluk (f=3), dostluk ve sabır (f=2), öz denetim ve vatanseverlik (f=1) takip etmektedir. “Sevgiden Ötesi Var” adlı hikâyede en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik (f=11) değeridir. Bu değeri sevgi (f=7), dürüstlük, sabır ve sorumluluk (f=2), dostluk ve öz denetim (f=1) takip etmektedir. Eserde adalet, saygı ve vatanseverlik değerlerine ait bulgu tespit edilememiştir.

Buna göre on kök değer en sık yer verildiği eser Tutuklu Yürek (77) iken en az yer verildiği eser ise Duvarın Öte Yanı (16) adlı eser olmuştur. Diğer eserlerde ise sırasıyla Aklıma Yıldız Düştü (76), Karanlıkta Ses Gibi (69), Kar Yağar Gül Üstüne (56), Derdimi Gül Eyledim (52), Geriye Hüzün Kalır (50), Beyaz Yürüyüş (48), Böyle Bir Baba (39), Sana Seni Anlatmak (37), Yarın Diye Diye (32), Seninle Bir Yıl,

Ağlamak Yasak (22), Sevgiden Ötesi Var (21) on kök değerini ele alındığı görülmüştür.

Osman Çeviksoy'un incelenen hikâyeleri Türk kültür ve değerlerini örtük veya doğrudan işlemeyle, sade ve açık anlatımıyla özellikle ortaokul öğrencileri için tavsiye edilecek eserler arasında olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda Osman Çeviksoy'un hikâyeleri;

Dil ve anlatım, konu ve konuların işlenişi bakımından, deyim ve atasözü gibi Türkçenin zenginliklerini barındırması bakımından, öğrencilerde edebi zevk oluşturma ve okuma alışkanlığına destek olması bakımından incelenerek hangi sınıf ve yaş seviyesinde daha yararlı olacağı değerlendirilmeli, elde edilen verilerden hareketle tavsiye edilecek eserler arasına alınması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması ve Etik Kurallar

Yazarlar, aralarında çıkar çatışması bulunmadığını ve çalışmaya eşit oranda katkı sunduklarını beyan etmiştir. Yazarlar, tüm etik kurallara uyduklarını bildirmiştir.

Kaynakça

- Abdullatif, H. B., & Kırkkılıç, H. A. (2021). Yeşim Saygın Armutak'ın "bataklığın kıyısındaki ev" adlı çocuk romanının kök değerler açısından incelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 110-128.
- Akay, İ. (2018). Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarında yer alan kök değerler. *Electronic Turkish Studies*, 13(28), 1-30.
- Akça, N. C. (2015). Osman Çeviksoy'un hikâyelerinde Almanya'daki birinci ve ikinci kuşak göçmen Türkler. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 11-24.
- Akkaş Baysal, E., & Hocaoğlu, N., (2019). Nitel araştırma modelleri-desenleri. G. Ocak (Ed.), *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (s. 218-268) içinde. Pegem Akademi.
- Arıcı, A. F. (2018). *Çocuk edebiyatı ve kültürü. (2.Baskı)*. Pegem Akademi.
- Bağcı, M. (2019). *Osman Çeviksoy'un Hikâye ve Romanlarının Edebi İncelemesi*. (Tez No. 551536) [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi- Muğla]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Baş, G., & Beyhan, Ö. (2012). Türkiye'de değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10 (24), 55-77.
- Batur, Z. & Akdeniz, T. (2020). Değerler eğitimiyle ilgili yapılan tezler üzerine bir inceleme: Türkçe eğitimi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 13 (1) , 1-11.

- Bekçibaşı, G. O. (2017). *Osman Çeviksoy'un hikâyelerinde tema ve yapı*. (Tez No. 481816) [Yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi-Tokat]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Bozkırlı, K. Ç. (2015). *Kutadgu Bilig'deki eğitsel öğelerin tespiti ve bu öğelere yönelik Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerinin incelenmesi*. (Tez No. 394788) [Yayımlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi- Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Bulgan, G. (2016). Osman Çeviksoy'un romanında Anadolu'nun iz: başıma dağlar düştü. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 99-113.
- Bulut, K. (2021). Ayla Kutlu'nun 'merhaba sevgi' adlı çocuk romanının değerler eğitimi ve on kök değer açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 57, 248-272.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Calp, M., & Kaplan, C. (2021). Samed Behrengi'nin sevgi masalı, bir şeftali bin şeftali ve kel güvercinci adlı öykülerinin kök değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19 (42), s. 39-72.
- Çeviksoy, O. (2011), *Duvarın öte yanı*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Ağlamak yasak*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Geriye hüznün kalır*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Derdimi gül eyledim*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Beyaz yürüyüş*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Tutuklu yürek*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Kar yağar gül üstüne*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Sana seni anlatmak*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Aklıma yıldız düştü*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Karanlıkta ses gibi*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Ömrümüz gurbet*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2020). *Böyle bir baba*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2011), *Başıma dağlar düştü*. Akçağ Yayınları.
- Çeviksoy, O. (2022). *Sevgiden ötesi var*. Akçağ Yayınları.
- Deniz, K., & Karagöl, E. (2018). Değerler eğitimi açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 244-255.
- Er, M. A. (2021). Değerlerin tanımı ve sınıflandırılması. M. Turan ve E. Bozkurt (Eds.), *Karakter ve değerler eğitimi* (51-81) içinde. Eyüp Bozkurt Vizetek Yayıncılık.

- Gökçehan, S. (2014). *Osman Çeviksoy'un hikâyeciliği*. (Tez No. 357687) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Kardaş M. N (2017). Değerleri tespit etmek amacıyla hazırlanmış yüksek lisans tezlerinde yer alan değerler üzerine bir inceleme. *Turkish Studies (Elektronik)*, 12(25), 55 - 82.
- Kaya, M. (2012). *Emine İşınsu'nun eserlerinde değerler eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*, (Tez No. 411795) [Yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi-Uşak]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Kirschenbaum, H. (1992). "A comprehensive model for values education and moral education". *The Phi Delta Kappan* 73(10), 771-76.
- Kurtoğlu, F. S. (2019). Kök değerler açısından Hacı Bektaş Veli'nin eserleri. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (89), 55-70.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Milli Eğitim Bakanlığı. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> adresinden 20.05.2022 tarihinde alındı.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (S. Turan, Çev. ed.). Nobel Yayınları.
- Mert, O., Alyılmaz, S., Bay, E., & Akbaba, S. (2009). Orhun yazıtlarındaki toplumsal değerlerin öğretmen adayları tarafından algılanma düzeyi üzerine bir inceleme. *Journal of International Social Research*, 2(9), 279-287.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2019). *Genişletilmiş bir kaynak kitap nitel veri analizi*. (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy, Çev. ed.). Pegem Akademi.
- Ocak, G. (2019). Bilimsel araştırmalarda kullanılan veri toplama yolları. G. Ocak (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (s. 217-272) içinde. Pegem Akademi.
- Ocak, İ., & Olur, B. (2019). Bilimsel araştırma süreci: giriş. G. Ocak (Ed.), *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (s. 90-116). Pegem Akademi.
- Özbay, M., & Karakuş, E. (2011). Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 21-31.
- Sever, S. (2015). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü* (2. baskı). Tudem Yayın Grubu.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Şimşek, T. (2005). *Çocuk edebiyatı* (3. baskı) Suna Yayınları.
- Tepealtı, B. (2018). *Osman Çeviksoy'un eserlerinde halk bilimi unsurlarının tespiti*. (Tez No. 522511) [Yüksek lisans tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi- Kütahya]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Tonga, N. (2008). "Hikâye" ye terminolojik bir yaklaşım". *Turkish Studies*, 3 (1), 371-379.

Türkan, Ç. Ç., & Dinç, A. (2018). Sara Gürbüz Özeren'in eserlerinde aktarılan değerler. *İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (16), 321-339.

Türkçe Sözlük, (2022). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 21/03/2022 tarihinde alındı.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

In this study, Osman Çeviksoy's stories were examined in terms of ten root values and the importance of the stories was revealed in terms of root values. The material of the research in which the qualitative research method was used, Osman Çeviksoy's White Walk, Passionate Heart, No Crying, The Other Side of the Wall, Snow Falls on Roses, I Laughed My Trouble, Sadness Remains, Telling You About You, Mountains Have Fallen on My Head, Stars Have Fallen in My Mind, Tomorrow He composed the stories called "He Says", "Like a Voice in the Dark", "There's Such a Father" and "Beyond Love". In the study, the data were analyzed by document analysis technique and content analysis method, evaluated and interpreted in terms of frequency.

A short story is a short text that tells about real or near-real events. Stories that leave traces in the spirit world of children are very important in terms of being a literary genre that they meet after fairy tales, take their heroes as an example and even try to apply what they read to life. Arıcı (2018, p. 107) who states that the word "story" meaning "to imitate" is used instead of story today, states that the story has a history that goes back to Yunus Emre's poetry, but emphasizes that it does not meet the story in all aspects in terms of richness of meaning. Turkish folk tales have transferred our culture from generation to generation and brought it to the present day. In this respect, the role and importance of stories that have value in educating children is great. In addition, Sever (2015, p. 88) stated that children should be given qualified responsibilities starting from the primary school years in order to raise individuals who have acquired a literary culture, and that children's literature products play an important role in the process of raising individuals who question, discuss, respect science and art, balanced with cognitive and affective dimensions, and sensitive. states that it should be created on the basis of its role. Therefore, stories are important both in raising the new generation as literary and culturally competent and in teaching social norms to children.

In this study, which was carried out using the scanning model, the data were collected with the value analysis form prepared by the researcher and analyzed with the document analysis technique and content analysis method. Document analysis technique, which is an important data source in qualitative research, is to collect data based on previously created records and documents (January, 2019, p. 242). In this study, based on expert opinions, the codes given to the values were coded and checked by a field expert to ensure the reliability of the research. With the application of the formula proposed by Miles and Huberman (2019), the agreement between the

researchers was found to be 90%. Then the researcher continued to code the values in the rest of the work.

The most common root value in Osman Çeviksoy's story called "White Walk" is respect (f=11). This value is followed by responsibility (f=10), helpfulness (f=9), love (f=8) and friendship (f=6). In Osman Çeviksoy's story "Imprisoned Heart", the root value most frequently used is the value of benevolence (f=16). This value is followed by love (f=15), respect (f=14), responsibility (f=10), and self-control (f=9). The most common root value in Osman Çeviksoy's story "Crying Forbidden" is the value of love (f=11). This value is followed by respect (f=5) and patriotism (f=3). In Osman Çeviksoy's story "The Other Side of the Wall", the most common root values are benevolence (f=5) and responsibility (f=5). This value is followed by love (f=3) and patience (f=2). In Osman Çeviksoy's story "Kar Yağar Gül Üstüne", the most common root value is benevolence (f=12) and responsibility (f=12). These values are followed by love (f=11), respect (f=6) and self-control (f=6). In Osman Çeviksoy's story named "My Derdimi Gül Eydunya", the root value most frequently mentioned is the value of love (f=10). This value is followed by respect (f=9), responsibility (f=7), friendship (f=7) and patience (f=6). In Osman Çeviksoy's story "Geriye Sadness Remains", the root value most frequently used is the value of benevolence (f=11). These values are followed by responsibility (f=10), love (f=7), self-control (f=5), respect (f=5) and patriotism (f=5). The most common root value in Osman Çeviksoy's story "To Tell You About You" is benevolence (f=10). These values are followed by patience (f=8), love (f=7) and patriotism (f=6). In Osman Çeviksoy's story, "A Star Has Fallen on My Mind", the most common root value is love (f=27) and helpfulness (f=23). These values are followed by respect (f=11) and responsibility (f=9). In Osman Çeviksoy's story called "Voice in the Dark", the root value most frequently used is the value of respect (f=19). This value is followed by love (f=14), helpfulness (f=14), responsibility (f=9) and self-control (f=6). The most common root value in Osman Çeviksoy's story "Seninle Bin Yıl" is love (f=10). The most common root value in Osman Çeviksoy's story "Diye Tomorrow" is the value of respect (f=8). In Osman Çeviksoy's story called "Bülü Bir Baba", the most common root value is love (f=12). The most common root value in Osman Çeviksoy's story "Sevgiden Beyond Var" is benevolence (f=11). This value is followed by love (f=7). The most commonly used root value in Osman Çeviksoy's stories is love (f=147), and the values of benevolence (f=131), respect (f=102), responsibility (f=94) and self-control (f=46) are the most used in the work. There have been many values. These were followed by patience (f=39), friendship (f=38), honesty (f=33), patriotism (f=20), and justice (f=17).

Bağcı (2019) stated that Osman Çeviksoy followed a didactic path in his national and religious themes, that national, spiritual and cultural values are intertwined in his stories and novels, that he does not put one of these values at the center of his works and does not marginalize the other (2019). He emphasizes that there are elements that are like two sides of a coin that should stand side by side and complement each other.